

På jakt efter amerikansvenskan

*Maia Andréasson, Ida Larsson, Benjamin Lyngfelt,
Jenny Nilsson och Sofia Tingsell¹*

Inledning

Amerikansvenskar finns det gott om, men hur är det med amerikansvenska? För ca 100 år sedan, i den stora emigrationens efterdyningar, fanns det mer eller mindre svensktalande samhällen i USA. Flertalet av den dryga miljonen emigranter gick dock ganska snabbt över till engelska – för att inte tala om deras barn och barnbarn. Men än så länge lever svenskan i Amerika ändå kvar, även om den inte direkt frodas. För att undersöka hur den ser ut – och framför allt hur den låter – för artikelförfattarna till Minnesota, i hjärtat av de gamla svenskbygderna i norra USA (se figur 1), sommaren 2011.

Undersökningen är bl.a. inspirerad av en annan resa, för ca 50 år sedan, när Folke Hedblom och Torsten Ordéus åkte runt i USA och spelade in 1960-talets amerikansvenska. De samlade då in mer än 300 timmar inspelat tal, som idag finns tillgängligt hos Institutet för språk och folkminnen i Uppsala. Dessa inspelningar ligger till grund för ett antal studier under främst 60- och 70-talen (t.ex. Hasselmo 1974, Hedblom 1963, 1970, 1974, 1978, 1982, 1992), men större språkvetenskapliga studier av senare amerikansvenska saknas i stort sett.² Det var alltså hög tid att undersöka vad som hänt sedan dess. Andra inspirationskällor är ett samtidigt pågående projekt om amerikanorska (t.ex. Johannessen & Laake u.u.), den stora dialektkartläggningen inom ScandiaSyn (Vangnes 2007, Lindstad m.fl. 2009) och Boas (2009 bl.a.) arbete om texastyska.

Hedblom var framför allt dialektolog och var från början ute efter att dokumentera svenska dialekter. Genom att studera svenska dialekter i USA, vilka kunde antas ha förändrats mindre än sina motsvarigheter i Sverige, hoppades han komma närmare de genuina svenska dialekterna. Senare kom han dock att intressera sig allt mer för amerikansvenskan som varietet. Även Hasselmo (1974) betraktade amerikansvenskan som en egen varietet; han sökte alltså gemensamma drag snarare än spår av emigranternas hemdialekter och karakteriserade vad som kanske kan kallas standardamerikansvenska.

¹ MA:s och IL:s forskning finansieras av Vetenskapsrådet. BL och JN är akademiforskare, finansierade av Svenska Akademien och Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Materialinsamlingsresan bekostades av Torsten Söderbergs stiftelse och administrerades genom Riksföreningen Sverigekontakt. Tack!

² Ett undantag är Klintonborg (1999), som inriktar sig på (särskilt lexikal) påverkan från engelska. Se även Karstadt (2003) som gjort en longitudinell studie av språklig variation och identitet, dock med huvudfokus på amerikansvenskarnas engelska.

För vår del är vi intresserade av både gemensamma drag och variation. Vi relaterar också materialet till fenomen som språkkontakt och språkförlust (attrition). Därtill kommer en diakron dimension, då vi kan jämföra vårt material med Hedbloms. Följaktligen omfattar projektgruppen kompetens inom såväl svenska som andraspråk och språkhistoria som dialektologi, språkvariation och grammatik. Projektet går under namnet *Svenskan i Amerika*.

Figur 1. Besökta orter i Minnesota sommaren 2011 (källa: Google maps).

Våra informanter

Totalt spelade vi in 41 svensktalande amerikaner (plus fyra som talade lite eller ingen svenska), de flesta i närheten av Minneapolis men också några i norra Minnesota (se figur 1). Av dessa är fyra personer första generationens invandrare, 23 tillhör andra generationen och 14 (samt de fyra icke svensktalande) tredje

generationen eller mer. De varierar i ålder mellan 27 och 94 år, men flertalet är i 70-årsåldern eller äldre.³ Informanterna härstammar från de flesta delarna av Sverige, utom de allra nordligaste, och i många fall har samma informant förfäder från olika delar av Sverige.

Samtliga informanter är svenskättlingar, och de flesta av dem hade minst en svensktalande förälder. Cirka hälften växte upp med svenska som första språk, för en del av dessa i kombination med engelska, och resten med enbart engelska som förstaspråk (se tabell 1). Av dem som inte hade svenska som modersmål har de flesta åtminstone delvis lärt sig av släkt och familj, men påfallande många på andra sätt. I Minnesota finns t.ex. svenskspråkiga sommarläger, och några av informanterna har tillbringat flera somrar på sådana, i något fall ditskickade av föräldrar som trots svenskt påbrå själva inte lärt sig svenska som barn.

Informanterna har dock numera få möjligheter att bruka svenska i vardagen ("few and far between" var en vanlig kommentar), så enbart sommarkurser eller liknande hade inte varit tillräckligt för att språkfärdigheterna skulle bibehållas i vuxen ålder ("If you don't use it, you lose it"). Samtliga informanter som inte hade svenska som modersmål har hållit liv i sina svenskkunskaper genom t.ex. kurser, resor till Sverige (i några fall studier här), brevväxling med släktingar, svenska medier och internet. Bland de amerikaner som hade svenska som förstaspråk, vilka så gott som alla var tämligen gamla vid inspelningstillfället, var det dock få som använde internet.

Informanternas svenskkunskaper varierar alltså. Några kunde ha svårt att förstå oss under intervjuerna, några andra hade ibland svårt att hitta ord eller formulera meningar, men de flesta hade inga svårigheter att berätta sitt livs historia för oss på svenska. En grupp av informanterna rapporterade som framgångsrika svenska som förstaspråk, och genom sin språkliga produktion framstod de också i hög grad som modersmålstalare (se avsnitt 5 nedan).

I alla händelser är det numera engelska som är informanternas starkaste språk. Med undantag för två informanter som emigrerade i vuxen ålder gäller detta även de talare som växte upp i en svenskspråkig miljö, eftersom det är engelska de använder i vardagen och de därför numera har svenska enbart som ett slags hemspråk.

Tabell 1. Informanternas svenskkunskaper (enligt egen utsago)

Svensktalande föräldrar		
båda	en	ingen
30 (+ 3)	7 (+ 1)	4
Förstaspråk		
svenska	svenska/engelska	engelska
14	7	20 (+ 4)

³ De äldsta informanterna är födda 1918 och den yngsta 1984, medan majoriteten föddes på 1920- och 30-talen.

Trots stor individuell variation kan informanterna grovt delas in i två grupper: förstaspråkstalarna, som alltså har svenska som hemspråk, och de som trots sin härstamning har lärt sig det som ett främmande språk. Som kommer att framgå nedan (avsnitt 5) finns det anledning att dela in hemspråkstalarna ytterligare (se även Larsson m.fl. u.u. för mer information särskilt om informanternas språkmiljö).

De informanter som lärt sig svenska som ett främmande språk säger sig på olika sätt vara motiverade av ett stort intresse för sitt ursprung. Många amerikaner verkar i hög grad betrakta sig som svenskar, italienare osv. även om de är födda och uppvuxna i USA, med föga eller ingen kontakt med sina förfäders hemländer.⁴ En del går längre och intresserar sig för "hemlandets" kultur. En av våra kontakter i Minnesota, som är engagerad i traktens arvs-kultur (allt som knyter an till utomamerikanskt ursprung benämns kort och gott *heritage*), urskiljer tre nivåer:

- De flesta nöjer sig med att uppmärksamma en del svenska traditioner, kanske fira midsommar och lucia och emellanåt äta traditionell svensk mat.
- En del försöker ta reda på sina rötter genom exempelvis släktforskning.
- Några lär sig även språket, i varierande grad.

Till att börja med har vi främst inriktat oss på de talare som på ett eller annat sätt har växt upp i USA med svenska som ett förstaspråk. De är också i stor majoritet i materialet, vilket dock inte är baserat på någon faktisk demografisk fördelning. Det är helt enkelt den kategorin vi i första hand har sökt efter, och övriga informanter har kommit med närmast på köpet. Därmed inte sagt att den senare gruppen (eller grupperna) är mindre intressant, bara att vi inte lika målmedvetet har samlat sådana informanter (än). På sikt ser vi fram emot att kunna jämföra olika informantgrupper.

Informanterna har vi fått tag i genom kontakter, svenskamerikanska föreningar och liknande.⁵ Detta innebär att vi främst har fått tag i socialt aktiva personer med stora kontaktnät. Just dessa kan å andra sidan antas ha stor inverkan på språkbrukets utveckling (jfr Labov 2001, Josephson 2004: kap. 4). Vidare bor flertalet av informanterna på landsbygden eller i mindre samhällen. Detta kan förstås vara en slump, men vi tror inte att det är det. Vanligtvis är det just i sådana miljöer man i högre grad bibehåller det språkbruk man vuxit upp med.

Material

Vi har samlat in fyra typer av material: fria inspelningar, styrda inspelningar, en acceptabilitetsundersökning och en bakgrundsenkät:

⁴ Vi mötte t.ex. en amerikansk svenskättling som stolt förkunnade "I'm a full-blooded Swede!" utan att kunna ett ord svenska.

⁵ Tack särskilt till Margareta Hedblom, som har varit till stor hjälp med att få tag på informanter.

- **fria inspelningar:** Informanterna har en och en eller två och två samtalat på svenska med en intervjuare, främst om sin bakgrund och uppväxt, sitt bruk av svenska och liknande. Tanken var att informanterna skulle prata på svenska, så fritt som möjligt, vilket i stort sett fungerade bra. Dessa inspelningar gjordes med samtliga informanter.
- **styrda inspelningar:** Som tillägg till de fria intervjuerna fick informanterna också beskriva en bildsekvens och svara på några frågor om denna. Detta syftade dels till att vi skulle få jämförbart material där alla talade om samma sak, dels till att elicitera vissa typer av uttryck som bilderna kunde antas stimulera till (se vidare nedan). Denna del gick av olika skäl inte att genomföra med alla informanter.
- **acceptabilitetsundersökning:** Vi läste upp ett antal meningar som informanterna bedömde på en skala från 1–5. Några av meningarna innehöll konstruktioner som bedömts särskilt intressanta för amerikansvenska (t.ex. *Vattnet var kokande*, Hasselmo 1974), men flertalet var hämtade från den stora nordiska dialektsyntaxundersökningen ScanDiaSyn (se Vangsnæs 2007, Lindstad m.fl. 2009). Avsikten var att jämföra resultaten med andra nordiska varieteter. Inte heller denna del kunde genomföras med alla informanter.
- **bakgrundsenkät:** Informanterna besvarade frågor om ålder, hemvist, förstaspråk och andra språkkunskaper, föräldrarnas modersmål, härkomst i Sverige, språkvanor under uppväxten, språkvanor idag och liknande. Denna information registrerades för samtliga informanter och används för att tolka resultaten från inspelningarna och acceptabilitetsstudien.

Den styrda inspelningen avser en kort bildserie, där man först ser en man och en kvinna på en parkbänk vid en sjö; en anka närmar sig och visar sig sedan vara huvudbonad på en förklädd kvinna som kommer upp ur vattnet med en brödkavel i högsta hugg. Informanterna fick som sagt först beskriva bildserien och därefter svara på några frågor om den. Samma bildserie har tidigare använts för att undersöka bruket av reflexivt och personligt possessivt pronomen hos ungdomar i flerspråkiga miljöer (Tingsell 2007, se särskilt s. 51 f.). Följaktligen var frågorna utformade för att stimulera till bruk av sådana pronomen (t.ex. *sin/hans fru/mamma/älskarinna*), exempel-vis genom att beröra relationer mellan personerna i serien, och vi använde samma frågor i vår studie.

Valet av just denna bildserie motiveras dels av att possessiva pronomen hör till de språkdrag som kan tänkas beröras av amerikansvenskans språkkontaktsituation, då possessiva reflexiver är ett typologiskt ovanligt drag som saknas i engelskan, dels av möjligheten till jämförelser med Tingsells undersökning. Detta

visade sig riktigt såtillvida att informanterna mycket riktigt var osäkra på bruket av possessiva pronomen i svenskan; det var uppenbarligen ett välkänt problem, som t.ex. behandlas på språkkurser vid Svenskamerikanska institutet i Minneapolis. Däremot stimulerade bildserien inte till så många belägg på fenomenet som man kunnat vänta sig, då flera informanter närmast regelmässigt undvek problemet genom att använda andra uttrycksätt.⁶

Några allmänna iakttagelser

De tidiga amerikaskvenskarnas språkmiljö kan i någon mån beskrivas som en koinésituation, där människor från olika dialektområden möts, bildar samhällen och anpassar sig språkligt till varandra (se Kerswill 2002). I en sådan miljö kan man förvänta sig

- blandning och variation: samma talare kombinerar drag från olika varieteter
- utjämning: markerade/ovanliga drag försvinner
- förenkling: oregelbunden morfologi minskar, förlust av kategorier som genus etc.

Sådana språkdrag kan observeras i såväl 60-talsmaterialet som vårt material. Hedblom (1963) noterar en påtaglig dialektutjämning, men vi kan i hans material samtidigt finna en spännvidd från traditionell dialekt till standardnära språk, ibland med läsuttal. Båda dessa ytterligheter saknas i vårt material, och informanterna uppvisar i varierande utsträckning både dialektutjämning och regionala drag. För en diskussion av dialektal variation i materialen, se Larsson m.fl. (u.u.).

Väl så betydelsefullt som dialektmötet är givetvis mötet med engelskan, då svenskan i Amerika knappast kan undgå att påverkas av det dominerande språket i landet. Ett förväntat kännetecken hos amerikaskvenska är särskilt lexikal påverkan från engelskan, något som mycket riktigt förekommer i både 60-talsmaterialet (jfr Hasselmo 1974) och vårt material. Hit hör förstås viss kodväxling och påtagliga lån som *travla* 'resa' eller *stove* 'spis', men ett mer genomgående drag är s.k. semantisk konvergens, dvs. när ett ords betydelse i det ena språket påverkas av semantiken hos ett ljudligt ord i det andra (jfr Clyne 2003).

Ett typiskt exempel är *rätt* i betydelsen 'precis'; jfr *rätt bredvid/right next to*. Ett par andra är *just* (med svenskt uttal) i betydelsen 'bara' och *hård te å förstå* (jfr *svår att förstå/hard to understand*). Kanske allra vanligast är avvikande bruk av prepositioner, t.ex. durativt *för* i stället för *i* i tidsadverbial (*för sex månader*; jfr *i sex månader/for six months*).

⁶ Vidare visade sig bildserien ge tydliga data om svenskans V2-regel, som flera av informanterna inte följer. Narrativa redogörelser inbjuder till satser inledda av tidsadverbial, vilka är typiska kontexter för V2-brott ("sen hon kommer...").

De här dragen är i hög grad gemensamma för amerikansvenska talare oavsett om de har svenska som förstaspråk eller inte. De återfinns också såväl i Hedbloms material som i vårt. En del av dem är vanliga även i inlärarespråk här i Sverige, och det är alltså värt att fråga sig i vilken mån utmärkande egenskaper hos svenskan i Amerika motsvarar typiska andraspråksdrag.

Jämförelse mellan två talare

Som illustration ska vi se närmare på två av informanterna: Edward och Shirley (de heter egentligen något annat). Båda är födda i USA, av svenskfödda föräldrar, men med 20 års mellanrum. Edward föddes 1921 och växte upp i en helt svenskspråkig miljö fram till sexårsåldern. Han är alltså andraspråkstalare av engelska. Shirley föddes 1941 och hade en tvåspråkig uppväxt. Det talades mestadels svenska i hemmet, men omgivningen i övrigt var inte generellt svenskspråkig.

Här följer varsitt kort språkprov (exemplen är transkriberade med s.k. grov beteckning i kombination med några av de specialsymboler som används för CA-transkription, se t.ex. Bockgård & Nilsson 2011):

Exempel 1. Edward

01 INT: arbetade du i Göteborg
 02 INF: [näe
 03 INT: [du va] på besök
 04 INF: ja bara bara åkte igenom(.) å ja va där
 05 för lite granna (.) jag hade en vän
 06 såm bodde i ra- (.) va va de dä namne
 07 nu (.) ja tänkte ja skulle aldri glöm
 08 bort de namne

Exempel 2. Shirley

01 INF: ja ja va i skolan ja skulle vara (.)
 02 köks (°skol°)lärarinna?
 03 INT: ah
 04 INF: home economoics teacher heter de här
 05 INT: ha
 06 INF: å de va mestan sying- sying? inte så
 07 mycke koking(.) kokning

Både Edward och Shirley uppvisar vanliga drag som semantisk konvergens, t.ex. durativt *för* i Edwards ”ja va där för lite granna” (rad 4–5). Andra exempel, som dock inte ingår i just de här utdragen, är *gå* i betydelsen ’åka’ (jfr eng. *go*) och det inlånade verbet *visita* ’besöka’, som används av flera informanter och verkar vara lexikaliserat.

Vad vi vill fästa uppmärksamheten på här är snarare skillnaderna. Det är nämligen så att Shirley, men inte Edward, har flera språkdrag som är vanliga i inläraarsvenska. En översikt ges i tabell 2:

Tabell 2. Skillnader mellan Shirley och Edward: vanliga andraspråksdrag

Shirley	Edward
Avvikande genus: <i>en program</i>	–
Utebliven kongruensböjning: <i>många född i Sverige</i>	–
Brott mot V2-regeln	–
Morfologisk överföring: <i>koking, syng</i>	–
Kodväxling: <i>home economics</i>	–
Möjlig domänförlust – mer kodväxling i arbetsrelaterat tal	–

De här dragen hos Shirley är inte så frekventa att alla syns i samma korta utdrag, men det slående är att inget av dem återfinns hos Edward. Inte minst är det påfallande att Shirley nästan helt övergår till engelska när hon talar om sitt yrkesliv; hon är tydligen inte van att använda svenska utanför den privata sfären.

Det skiljer som sagt 20 år i ålder mellan Edward och Shirley. Just denna tid var en kritisk period i amerikansvenskans historia, när de svenskspråkiga enklaverna gradvis försvann och man slutade med t.ex. skolundervisning och gudstjänster på svenska (se Hedblom 1963). Den sorts svenskspråkiga miljö som Edward levte i som barn fanns helt enkelt inte kvar när Shirley växte upp – och den gör det än mindre idag.

Utblick

För att karakterisera dagens amerikansvenska behöver vi uppenbarligen ta hänsyn till flera olika perspektiv:

- dialektvariation och dialektkontakt
- språkkontakt mellan svenska och engelska (hos L1-talare)
- språkinläring och attrition (hos L1- och L2-talare)
- språkmiljö

Inte minst språkmiljön förefaller central i sammanhanget. Mycket av variationen i materialet är svår att beskriva i termer av olika varieteter, då informanterna utgör en mycket heterogen grupp med delvis flytande kategorier. Det är t.ex. inte så enkelt att klassificera individer som antingen första- eller andraspråkstalare (jfr Fraurud & Boyd 2011). Shirley har i någon mening svenska som förstaspråk, men inte på samma sätt som Edward. Följaktligen är det väsentligt att väga in

språkmiljön hos varje enskild talare.⁷

Vi vill betona att det handlar om språkmiljöer – i plural. Till och med inom projektgruppen har vi fått ganska olika bilder av amerikasvenskarnas språkmiljö beroende på vilka informanter vi har träffat. De av oss som besökte norra Minnesota upplevde en annan språkmiljö än de som samtidigt mötte informanter i de sydöstra delarna. Och även informanter på samma plats kan ofta ha väldigt olika språklig bakgrund – och därmed varierande språkbruk vad gäller både färdighet i svenska och andra språkdrag. Det finns alltså inte (längre?) någon grund för att tala om *en* amerikavensk språkgemenskap.

Följaktligen vill vi gärna vidga perspektivet ytterligare, inte minst genom att jämföra med hur amerikavenskan har utvecklats i andra delar av USA. Detta är i så fall bråttom, då det mesta tyder på att de svensktalande amerikaner som finns kvar börjar bli gamla. Vi har dock fått indikationer på att amerikavenskan ännu lever kvar i så skilda områden som Illinois, Kalifornien, Kansas, Texas och Wisconsin. Det vore dessutom intressant att jämföra den svenska som talas av svenskättlingarna med den som talas av mer sentida svenskamerikaner.⁸ Lite tillspetsat: Vilka språkliga likheter och skillnader finns det mellan å ena sidan ättlingarna till verklighetens Kristina och Karl-Oskar och å andra sidan Maria Montazami, Dolph Lundgren och Yngwie Malmsteen?

Litteratur

- Boas, Hans 2009. *The Life and Death of Texas German*. Duke University Press: Durham.
- Bockgård, Gustav & Jenny Nilsson (red.) 2011. *Interaktionell dialektologi*. Institutet för språk och folkminnen: Uppsala.
- Clyne, Michael G. 2003. *Dynamics of language contact: English and immigrant languages*. Cambridge University Press: Cambridge.
- Fraurud, Kari & Sally Boyd 2011. The native-non-native speaker distinction and the diversity of linguistic profiles of young people in multilingual urban contexts in Sweden. I: R. Källström & I. Lindberg (red.), *Young Urban Swedish. Variation and change in multilingual settings*. (Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap 14.) Institutionen för svenska språket: Göteborg. S. 67–87.
- Hasselmo, Nils 1974. *Amerikasvenska. En bok om språkutvecklingen i Svensk-Amerika*. (Skrifter utg. av Svenska språknämnden 51.) Esselte studium: Stockholm.
- Hedblom, Folke 1963. Om svenska folkmål i Amerika. Från Landsmåls- och Folkminnesarkivets bandinspelningsexpedition 1962. *Svenska landsmål och svensk folkliv 1962*. Landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala och P.A. Norstedt och söner: Uppsala resp. Stockholm.

⁷ Som ett exempel kan nämnas historier om hur föräldrar använde svenska som ett hemligt språk, för att kunna talas vid utan att barnen förstod. Detta kunde utgöra ett skäl till att barnen inte lärde sig svenska – men lika väl en stark motivation för dem att ändå göra det.

⁸ I den senare kategorin spelar det sannolikt stor roll för språkbruket i vilken mån talarna identifierar sig med sin nya resp. gamla kultur. Ser de sig som amerikanska immigranter eller snarare som exilsvenskar?

- Hedblom, Folke 1970. Amerikasvenska texter i fonogram. 1. Hälsingland. Bergsjösmål. Utskrift och kommentar. *Svenska landsmål och svenskt folkliv* 1969. Landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala och P.A. Norstedt och söner: Uppsala resp. Stockholm.
- Hedblom, Folke 1974. Svenska dialekter i Amerika. Några erfarenheter och problem. I: Kungl. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet i Uppsala. Årsbok 1973–1974. Uppsala.
- Hedblom, Folke 1978. Hälsingemål i Amerika. *Svenska landsmål och svenskt folkliv* 1977. Dialekt- och folkminnesarkivet: Uppsala.
- Hedblom, Folke 1982. Swedish Dialects in the Midwest: Notes from Field Research. *Svenska landsmål och svenskt folkliv* 1981. Dialekt- och folkminnesarkivet: Uppsala.
- Hedblom, Folke 1992. Dialekt och språknorm i Svensk-Amerika. Värderingar och attityder från 1960-talet. *Svenska landsmål och svenskt folkliv* 1992. Dialekt- och folkminnesarkivet: Uppsala.
- Johannessen, Janne Bondi & Signe Laake under utgivning. Den norske dialekten i Midtvesten. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*.
- Josephson, Olle 2004. *Ju. Ifrågasatta självklarheter om svenskan, engelskan och alla andra språk i Sverige*. Norstedts: Stockholm.
- Karstadt, Angela 2003. *Tracking Swedish-American English. A Longitudinal Study of Linguistic Variation and Identity*. (Studia multiethnica Upsaliensia 16). Acta Universitatis Upsaliensis. Uppsala universitet: Uppsala.
- Kerswill, Paul 2002. Koineization and Accommodation. I: Chambers, J.K., Trudgill, Peter & Schilling-Estes, Natalie (red.) *The handbook of Language variation and change*. Blackwell Publishers: Oxford.
- Klintborg, Staffan 1999. *The transience of American Swedish*. (Lund studies in English 98). Lund University Press: Lund.
- Labov, William 2001. *Principles of linguistic change. Vol. 2 Social factors*. Blackwell: Oxford.
- Larsson, Ida, Sofia Tingsell, Maia Andréasson, Benjamin Lyngfelt & Jenny Nilsson under utgivning. Amerikasvenskan förr och nu. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*.
- Lindstad, Arne Martinus, Anders Nøklestad, Janne Bondi Johannessen & Øystein Vangsnes 2009. The Nordic Dialect Database – Mapping Microsyntactic Variation in the Scandinavian Languages. *NEALT Proceedings Series 2009*.
- Tingsell, Sofia 2007. *Reflexivt och personligt pronomen. Anaforisk syftning hos ungdomar i flerspråkiga storstadsmiljöer*. (Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap 8.) Institutionen för svenska språket. Göteborgs universitet: Göteborg.
- Vangsnes, Øystein 2007. ScanDiaSyn: Projektparaplyen Nordisk dialektsyntaks. I: Torben Arboe (red.), *Nordisk dialektologi og sociolingvistik*. Peter Skautrup Centeret for Jysk Dialektforskning, Århus Universitet: Århus. S. 54–72.